

Landbrukspolitikk – matnyttig for folk flest?

AGENDA

Hvilket landbruk vil vi ha?

Marte Gerhardsen
16.02.2017

Kanaliseringspolitikk

Strukturutvikling

Strukturrasjonalisering (fyord)

Bondekanibalisme

Svinesykler

Avdrått

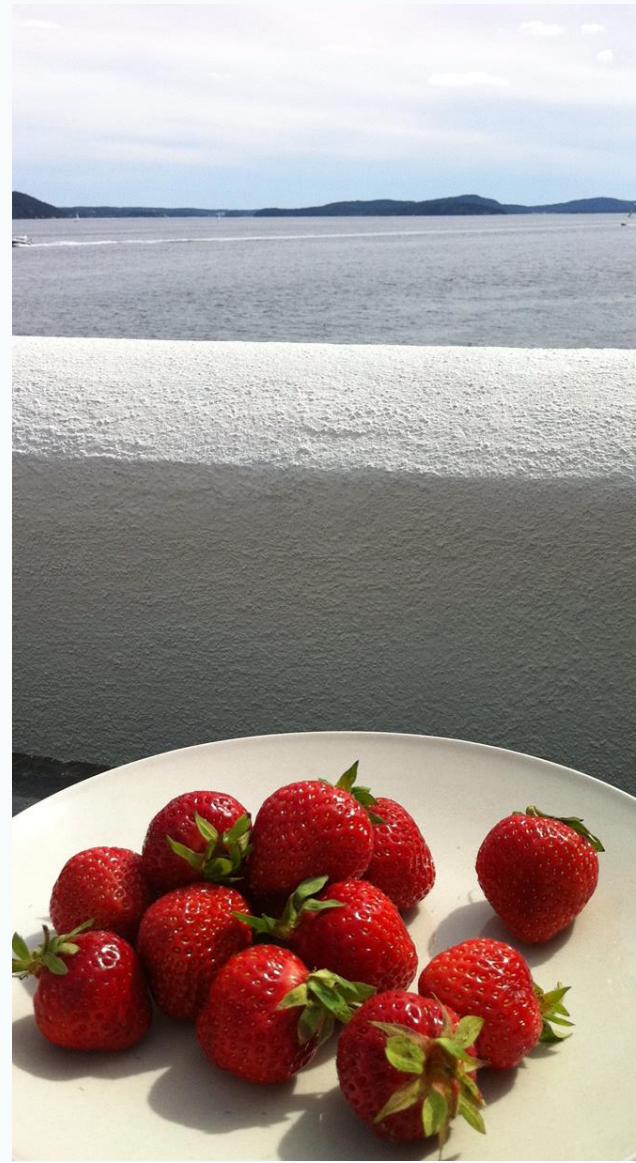
Avdråttsutviklinga går opp!

Bakgrunn for prosjektet

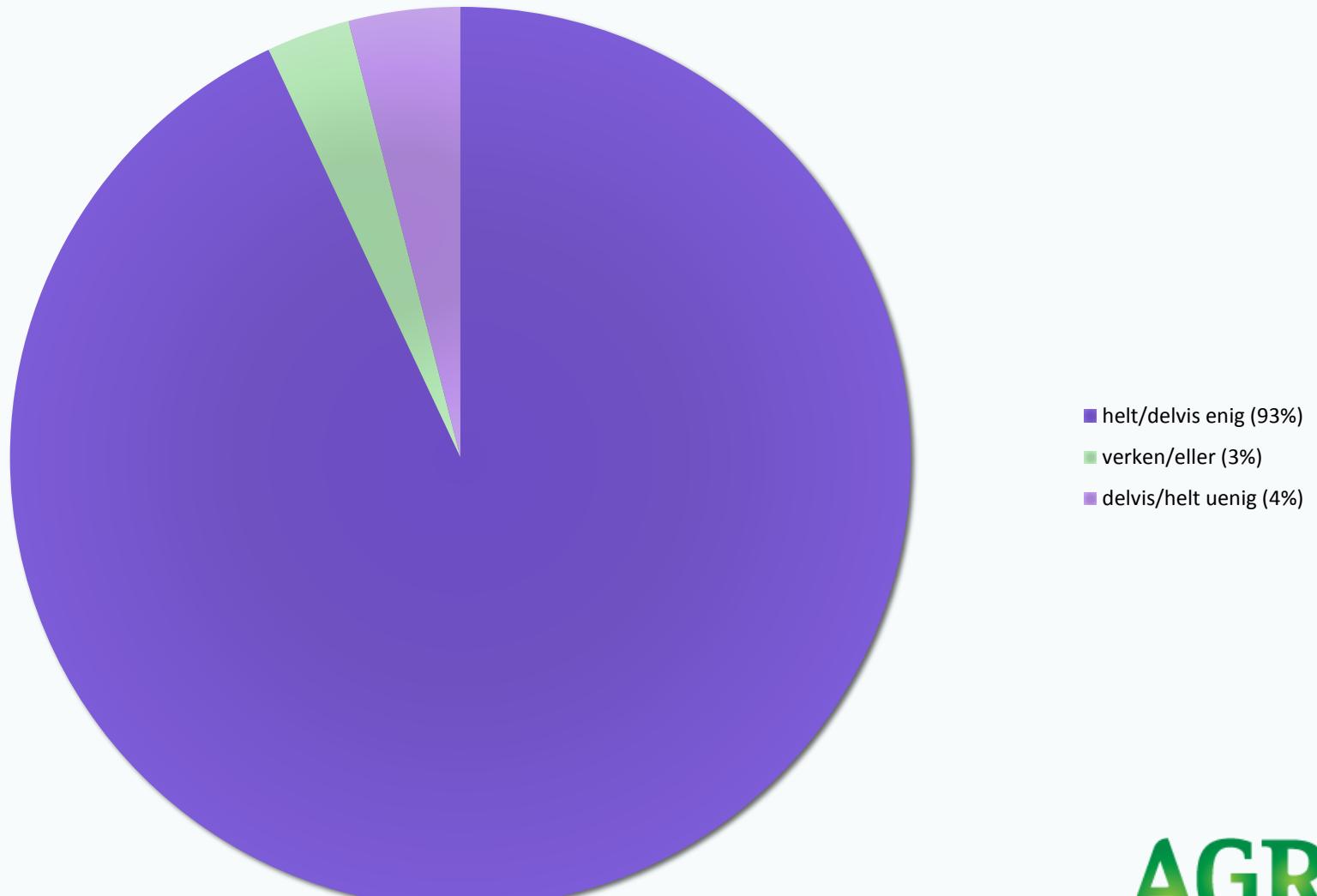
Hvilke verdier er viktige for folk når de handler mat?

Hvordan leverer norsk mat på disse verdiene?

Prosjektsamarbeid med AgriAnalyse
Finansiert av NNN, LO, Fagforbundet,
Felleskjøpet Agri og NorgesGruppen.

Det er viktig å produsere mat i Norge

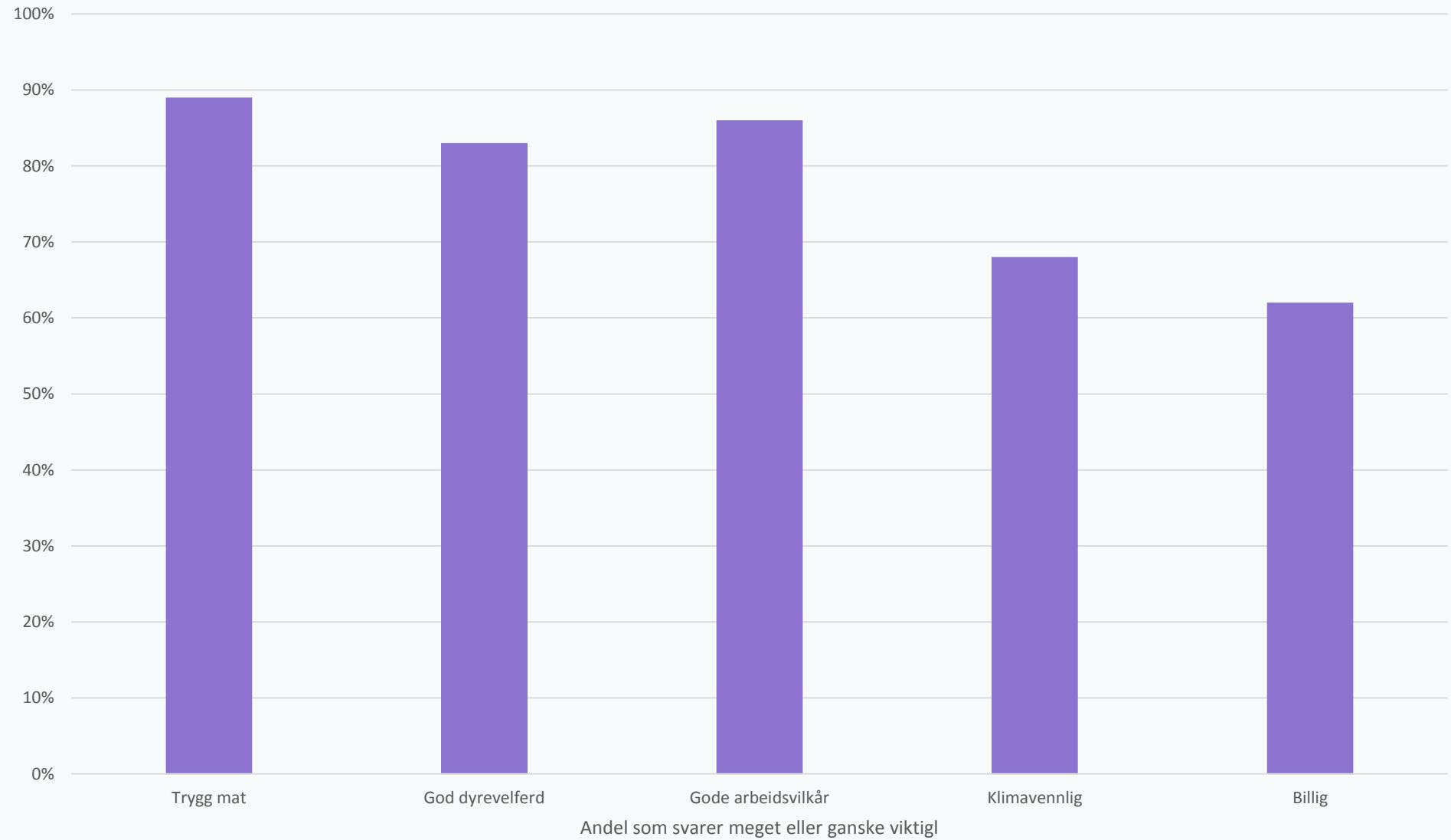

Vår hypotese: Dette er viktig

AGENDA

- Trygg mat
- Pris
- Dyrevelferd
- Arbeidsvilkår
- Klima

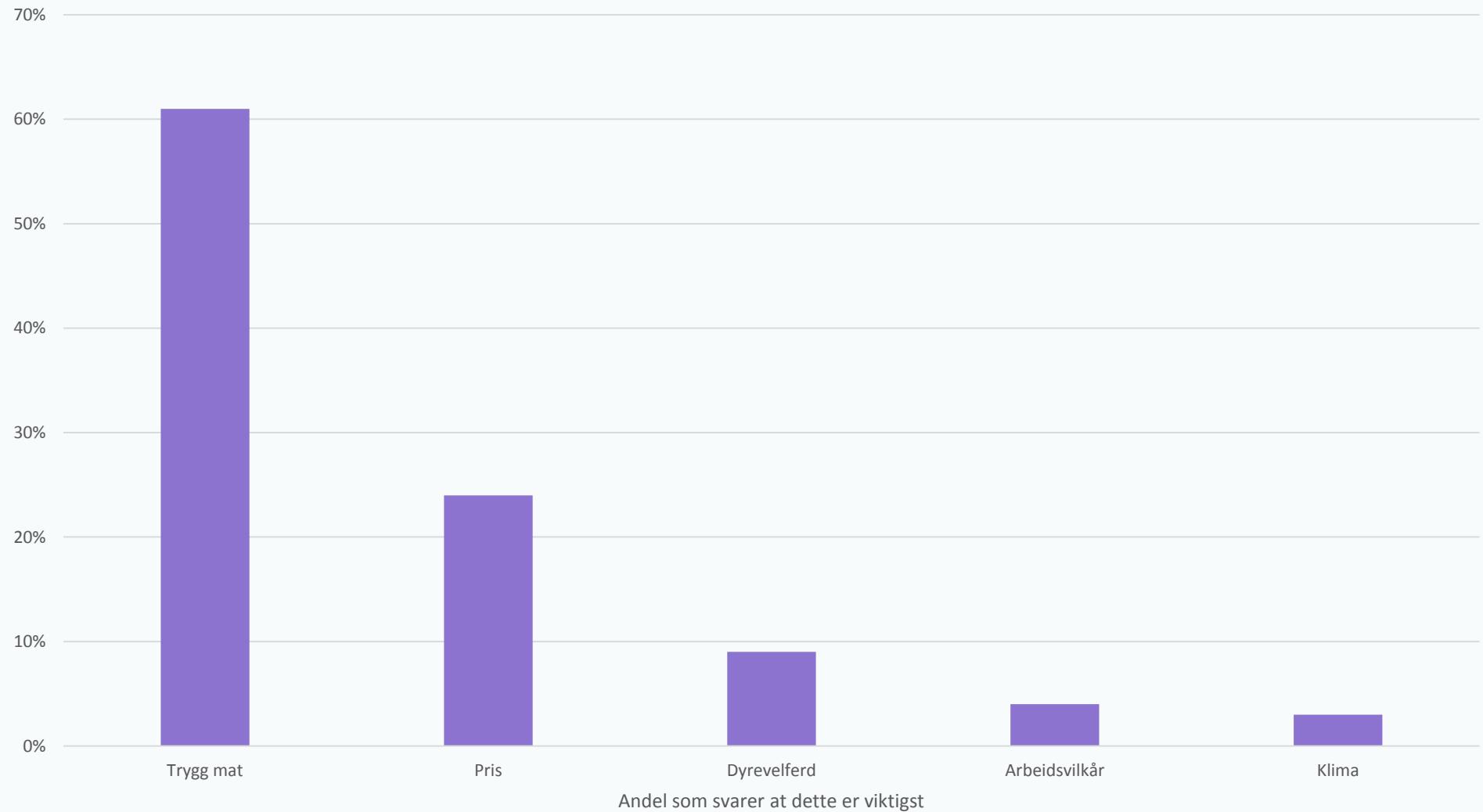
Hva er viktig for deg/din husstand?

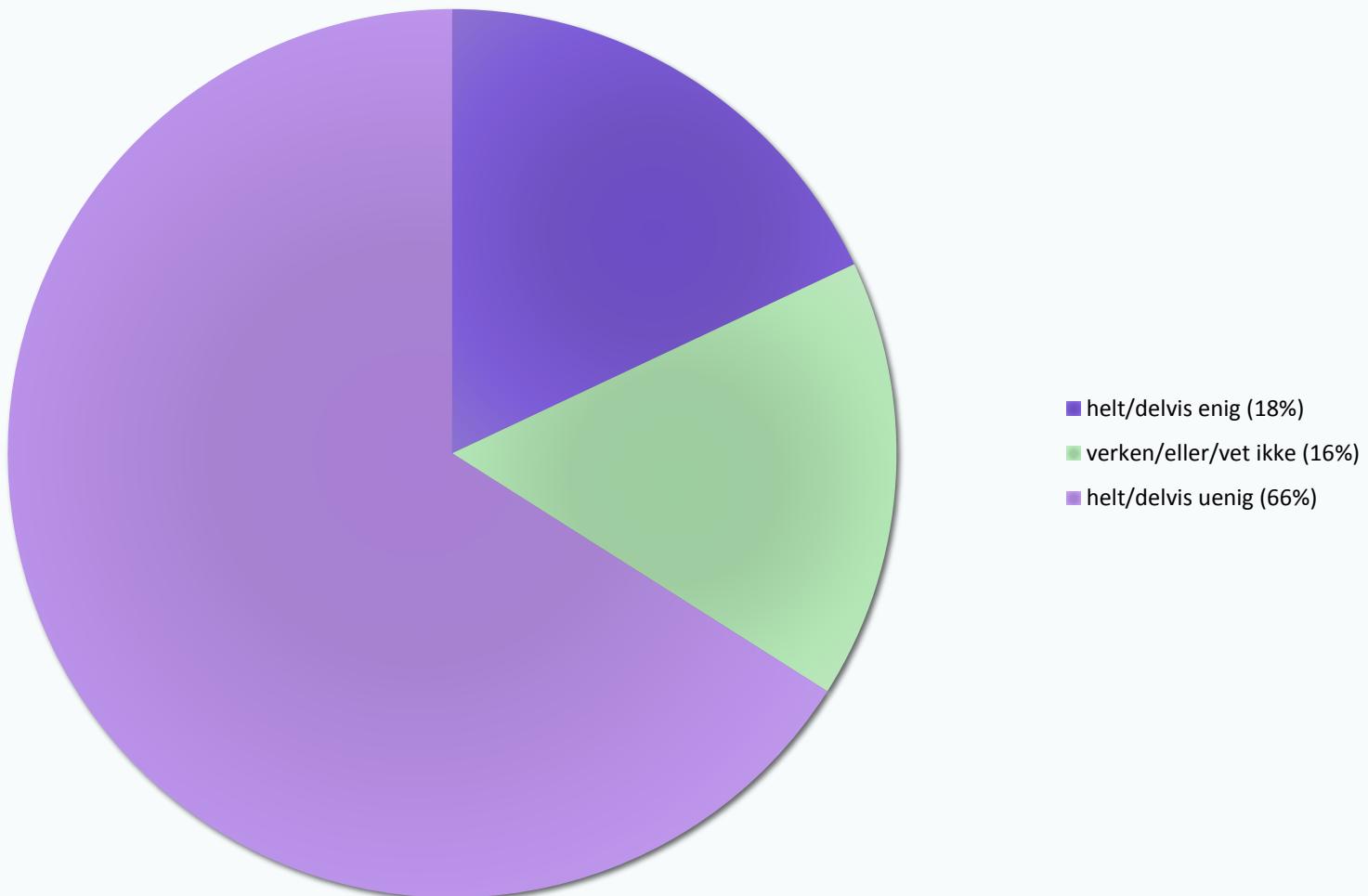
Hva er viktigst?

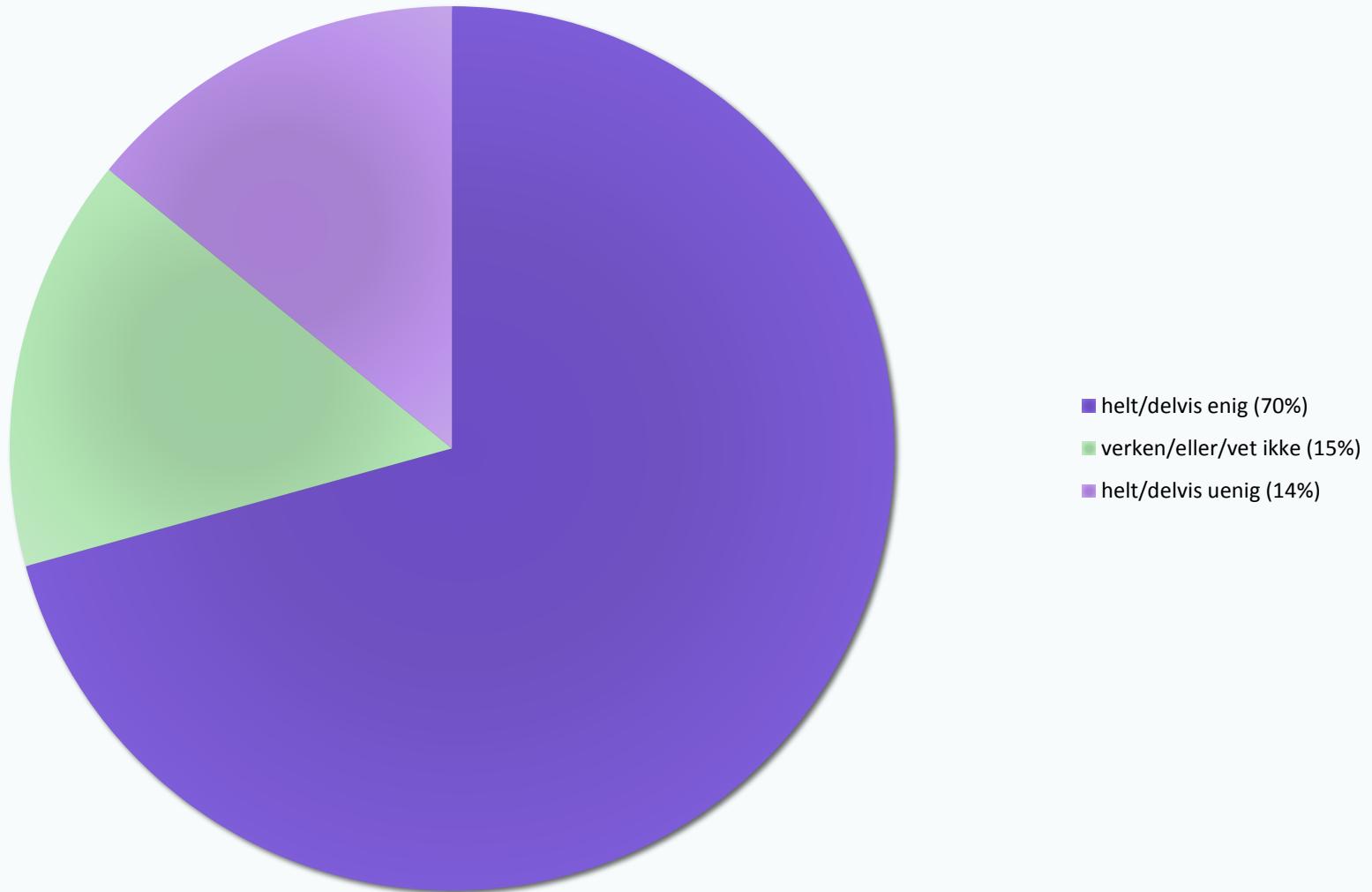
Hva er viktigst?

Lave matvarepriser er viktigere enn å opprettholde et norsk landbruk og en norsk næringsmiddelindustri

Jeg er villig til å betale ekstra for norsk mat

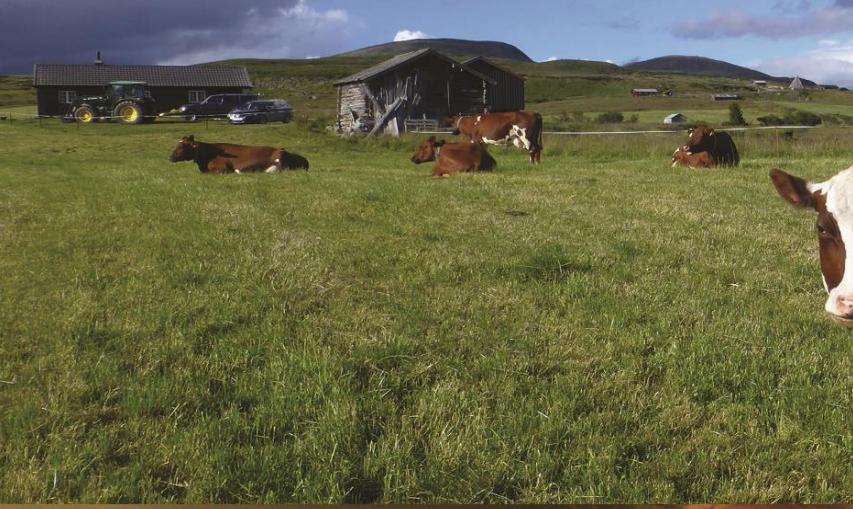
Oppsummering

AGENDA

Overveldende oppslutning om norsk matproduksjon

Høy tillit til norsk mat – forplikter!

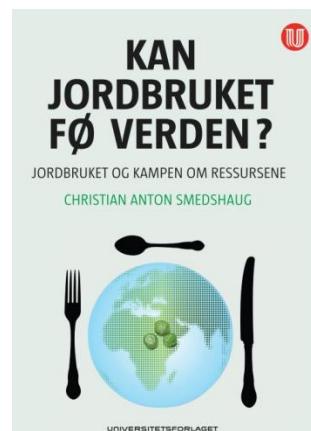
Alle vil ha mer norsk mat, men utviklingen går feil vei

Landbrukspolitikk – matnyttig for folk flest?

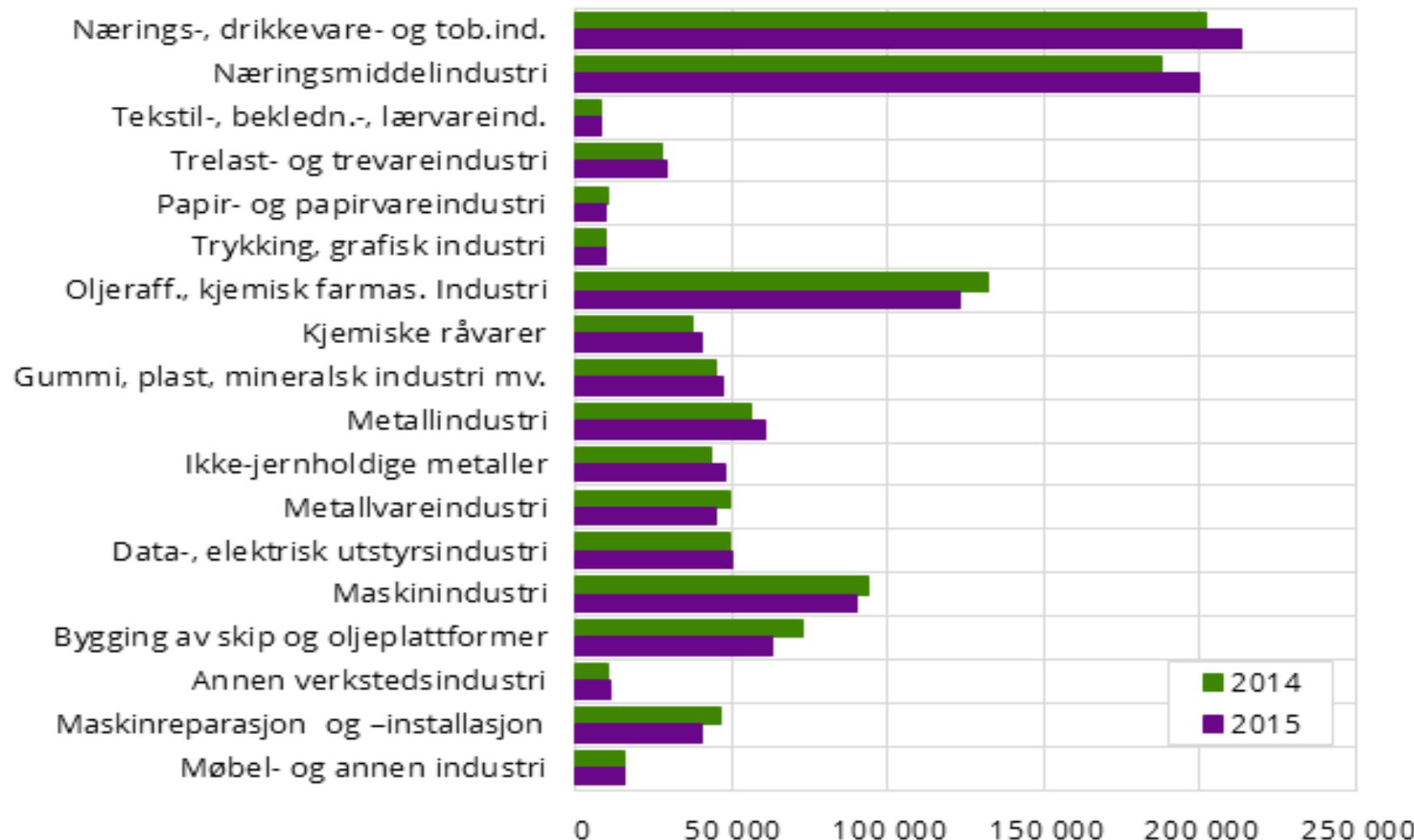
Jordbrukspolitikk – smart regulering for norsk verdiskaping

Chr. Anton Smedshaug

Mat og drikkeindustrien er viktig for norsk verdiskaping og sysselsetting

Industriomsetning, etter næring. Ujusterte tall

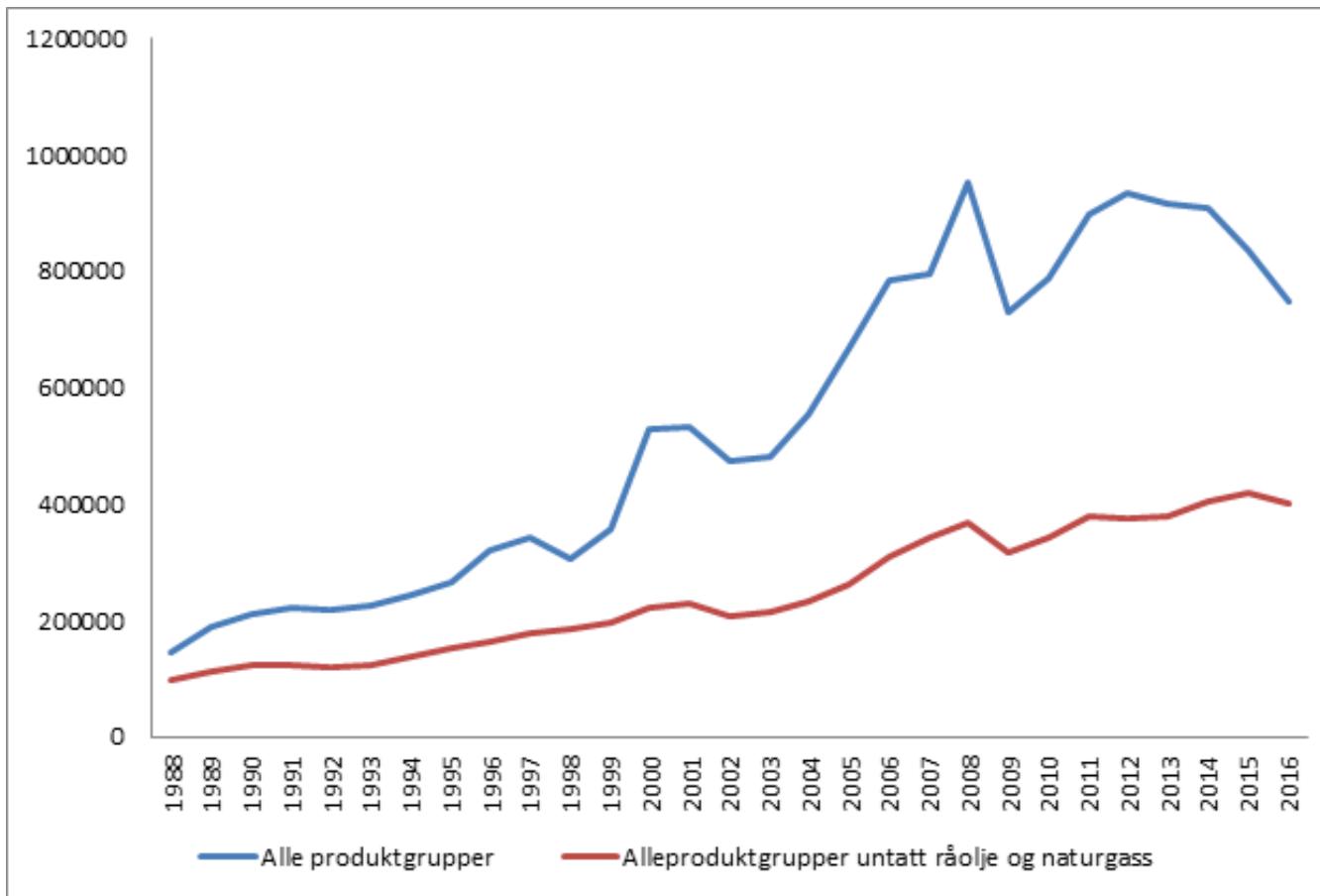

Hva leverer dagens jordbruk?

Figur 60. Omsetning og sysselsetting
i værtliknaden før mat i 2012. Totalt fra

Eksport totalt og industrivarer

4%

HANDLINGSREGEL

FRI OLJEINVESTERING

2012: kr 270 mrd.

2015: kr 400 mrd.

SKATTESUBSIDIER

FRI KREDITT

FISKERI
LANDBRUK
SKIPSFART
INDUSTRI

FAMILIE
STUDENT

4%

HANLINGSREGEL

FRI OLJEINVESTERING

2012: kr 270 mrd.

2015: kr 400 mrd.

SKATTESUBSIDIER

LAV RENTE

SKATTESUBSIDIER

FRI KREDITT

4%

HANLINGSREGEL

FRI OLJEINVESTERING

2012: kr 270 mrd.

2015: kr 400 mrd.

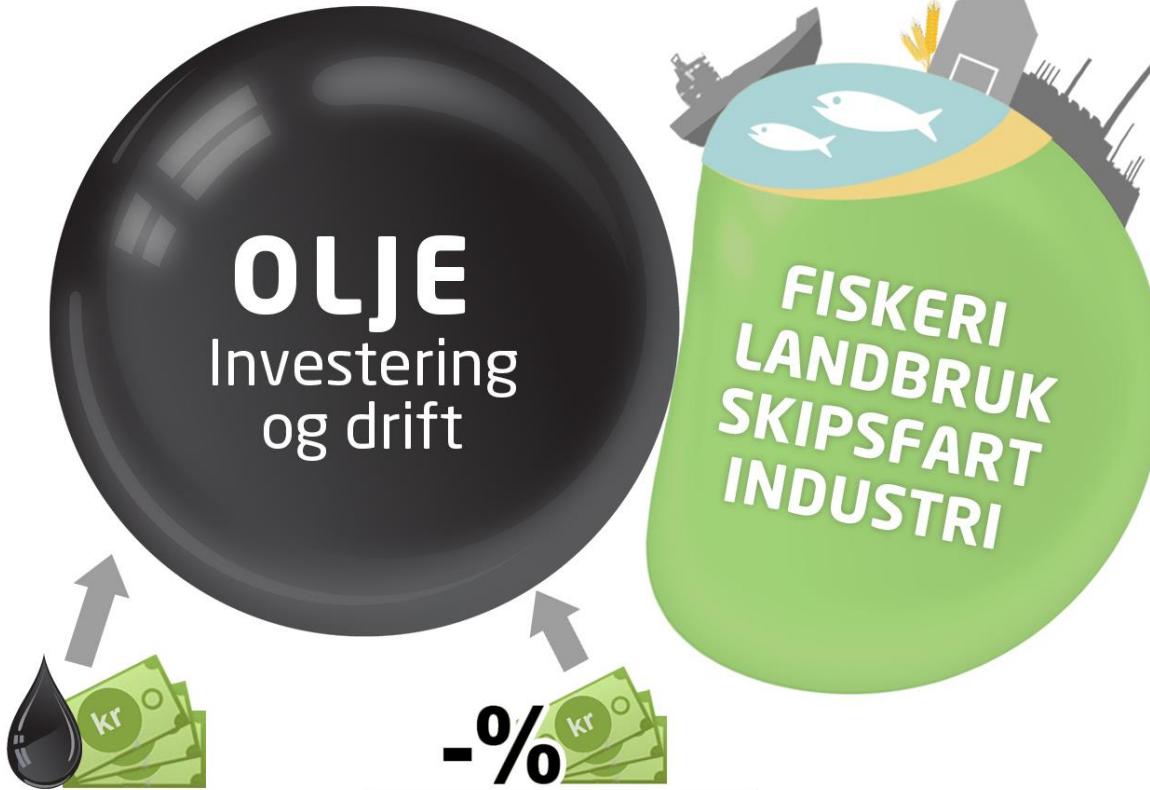

SKATTESUBSIDIER

4%

HANLINGSREGEL

FRI OLJEINVESTERING

2012: kr 270 mrd.

2015: kr 400 mrd.

SKATTESUBSIDIER

-%

4%

HANDLINGSREGEL

Chicago soft red winter wheat futures \$ per bushel

Source: Bloomberg

Photo: Lewiston Tribune, Kyle Mills/AP

Landmænd kvæles i egen succes: Høj produktivitet giver lave priser

SVIN · ØKONOMI

Mandag 26. oktober 2015 | 09:08

Skrevet af Stig Bundgaard

| Udskriv

Erik Larsen vil kæmpe for, at dansk svineproduktion bliver konkurrencedygtig.

DEL

Teknologiske fremskridt betyder at markederne oversvømmes med svinekød

TIP OS

Landvindinger inde for genomisk selektion og dna-test i svineavlens er med til at forstærke og forlænge krisen i dansk svineproduktion. Det skriver Jyllands-Posten.

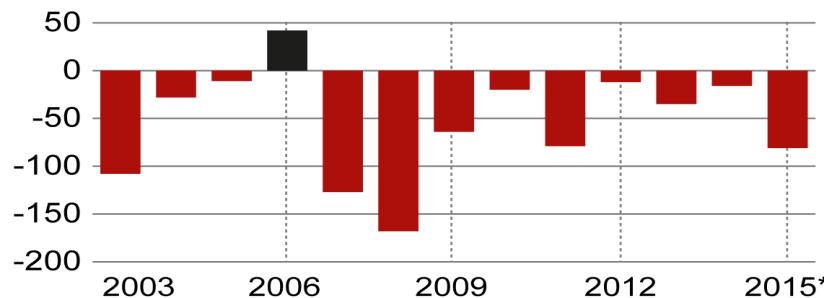
Resultatet er nemlig en markant produktivitetsfremgang, som øger udbuddet af svinekød og dermed sætter priserne under pres.

"Brugen af genomisk selektion betyder, at vi langt hurtigere og mere præcist end tidligere kan udvælge de **allerbedste** avlsdyr.

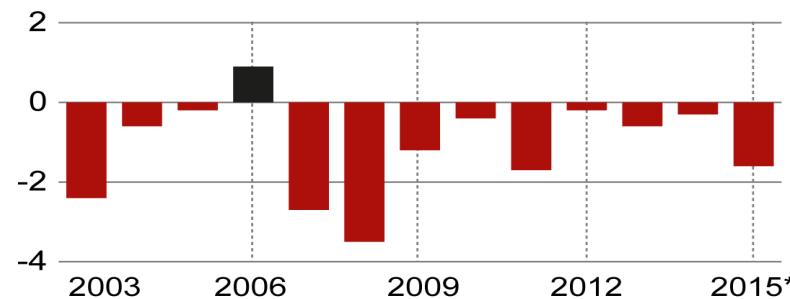
MILLIARDTAB I SVINEPRODUKTION

I 2003-2015 HAR DANSKE LANDMÆND I
GENNEMSNIT TABT 54 KR. PR. PRO-
DUCERET SLAGTESVIN. FOR HELE
BRANCHEN SVARER DET TIL ET
SAMLET TAB PÅ 14,5 MIA. KR.

GENNEMSNITLIGT RESULTAT PR. GRIS (KR.)

BRANCHENS TOTALE RESULTAT (MIA. KR.)

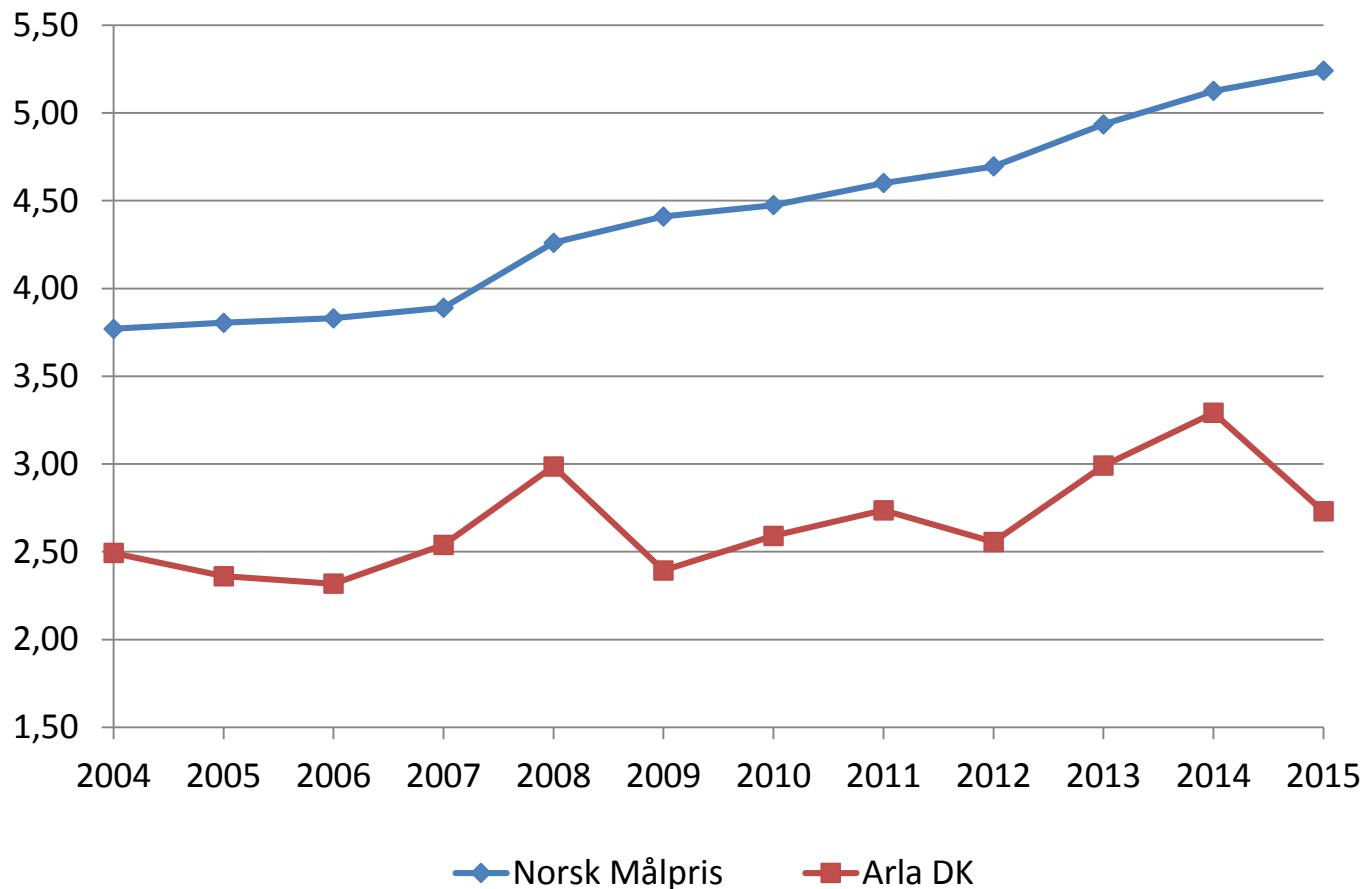
NOTE: TALLENE FOR 2015 ER EN PROGNOSE. RESULTATET PR. GRIS ER BEREGNET VED SÅKALDT
INTEGRERET PRODUKTION, HVOR LANDMANDEN HAR BÅDE SMÅGRISE OG SLAGTESVIN. BEREGNET
EFTER AFSKRIVNINGER, RENTER OG ALLE ANDRE OMKOSTNINGER, DER KNYTTER SIG TIL
PRODUKTIONEN AF GRISE.

Den norske landbruksmodellen

- 1905-1928, 1995 tollvern
- 1930/1936 Omsetningsloven,
markedsbalansering
- 1950- Hovedavtalen- støtte
- Samvirke
- Familiejordbruk (prisregulering,
odelslov, konsesjon, kvoter)
- **Kanalisering**

Dagens markedsbalansering fungerer

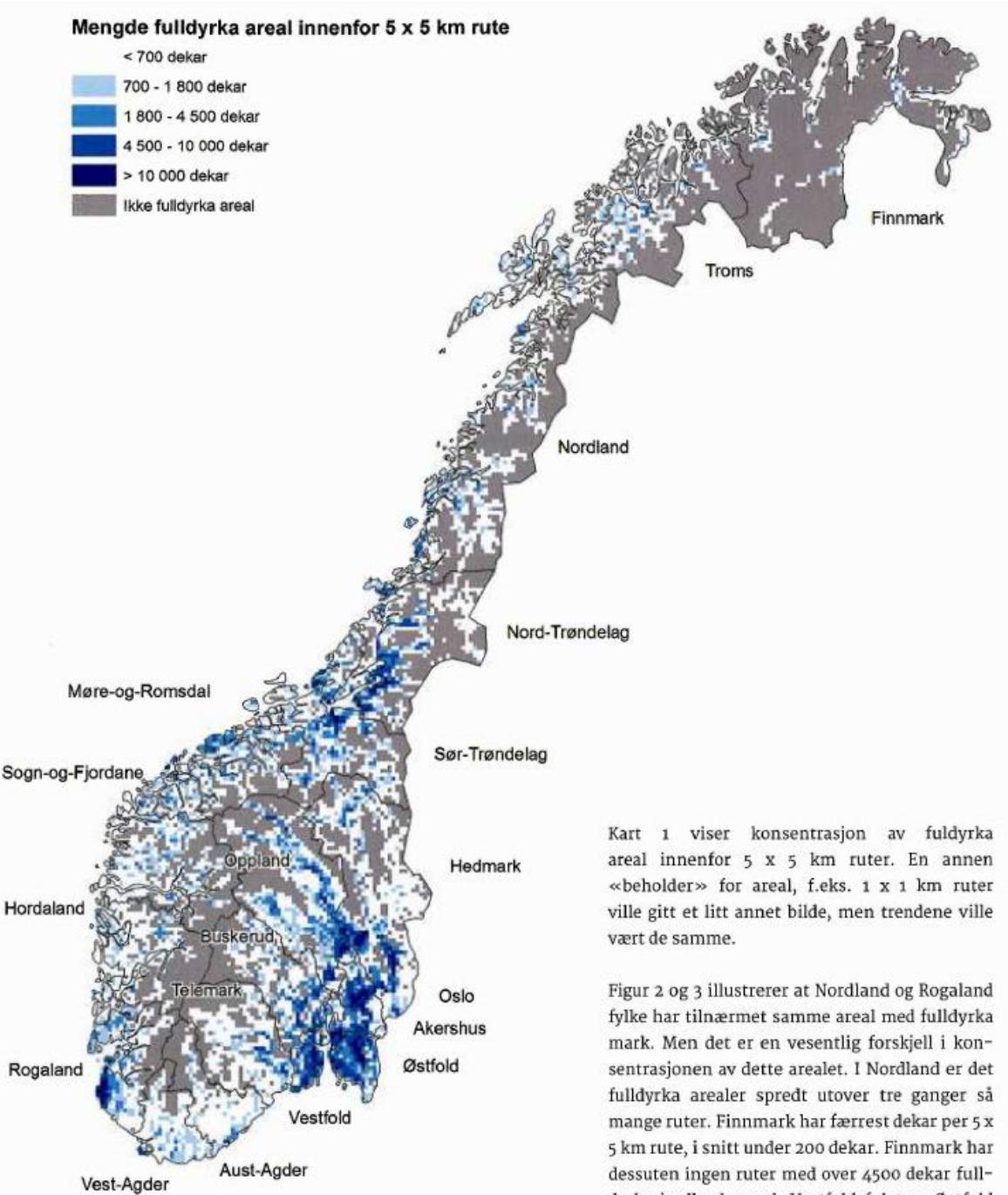
Melkepris – Norge vs Arla Dk

Hvordan sikre stabil verdiskaping i norsk landbruk?

- Stabil prisutvikling
- Mulig å ta i bruk matjord over hele land

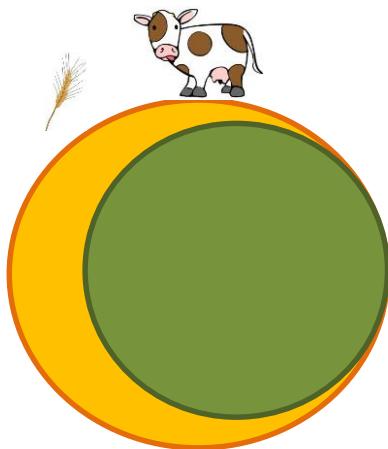
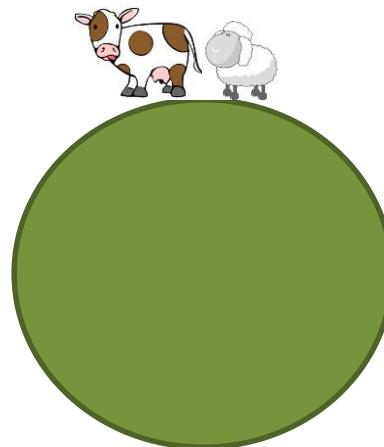
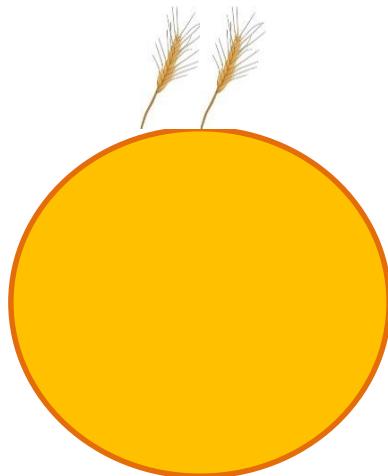

Kart 1 viser konsentrasjon av fulldyrka areal innenfor 5 x 5 km ruter. En annen «beholder» for areal, f.eks. 1 x 1 km ruter ville gitt et litt annet bilde, men trendene ville vært de samme.

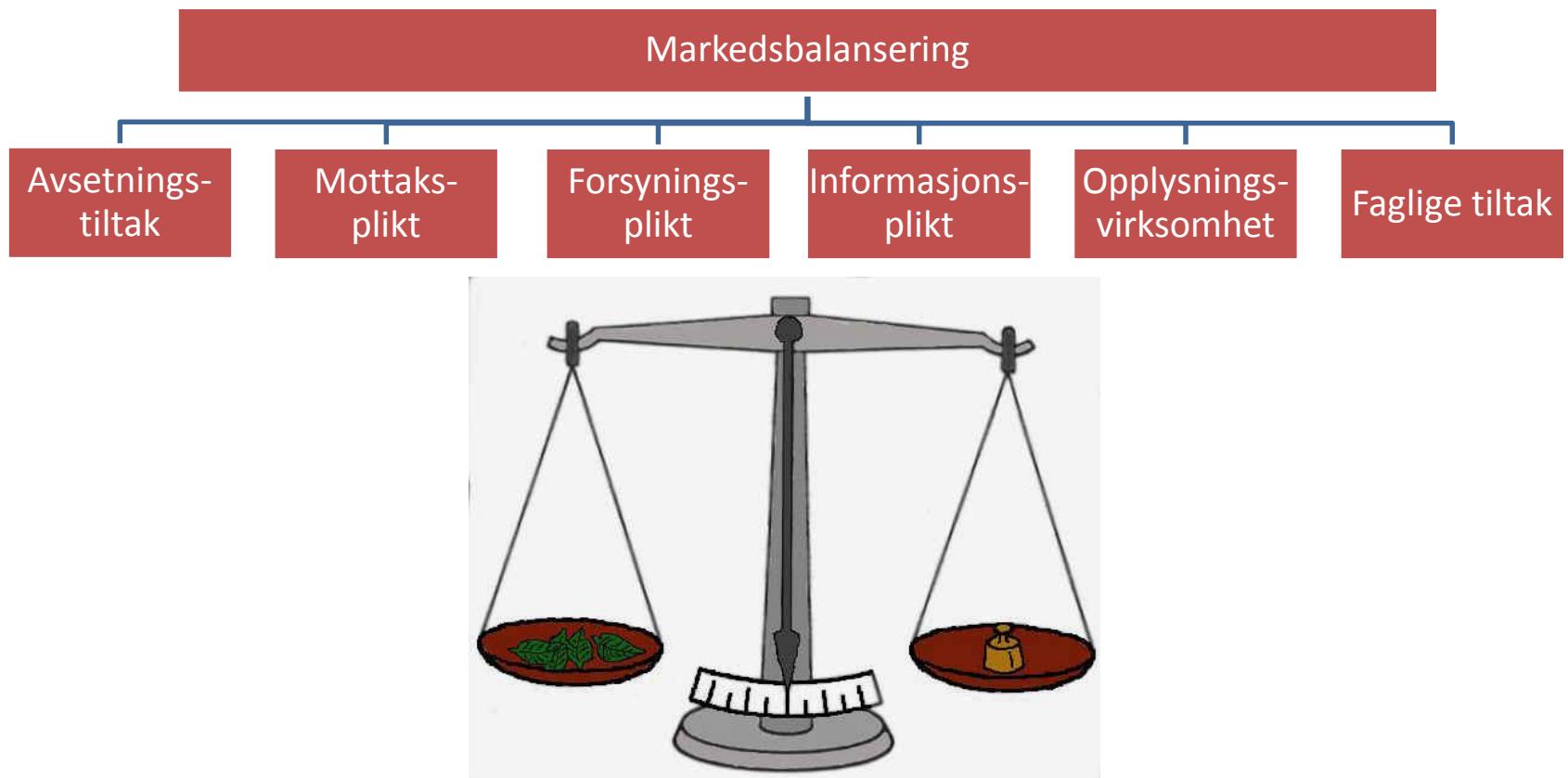
Figur 2 og 3 illustrerer at Nordland og Rogaland fylke har tilnærmet samme areal med fulldyrka mark. Men det er en vesentlig forskjell i koncentrasjonen av dette arealet. I Nordland er det fulldyrka arealer spredt utover tre ganger så mange ruter. Finnmark har færrest dekar per 5 x 5 km rute, i snitt under 200 dekar. Finnmark har dessuten ingen ruter med over 4500 dekar fulldyrka jordbruksareal. Vestfold fulgt av Østfold

Ku eller korn?

Markedsbalansering i praksis

Bondens selvbeskatning finansierer privat regulering under offentlig lovgivning og tilsyn

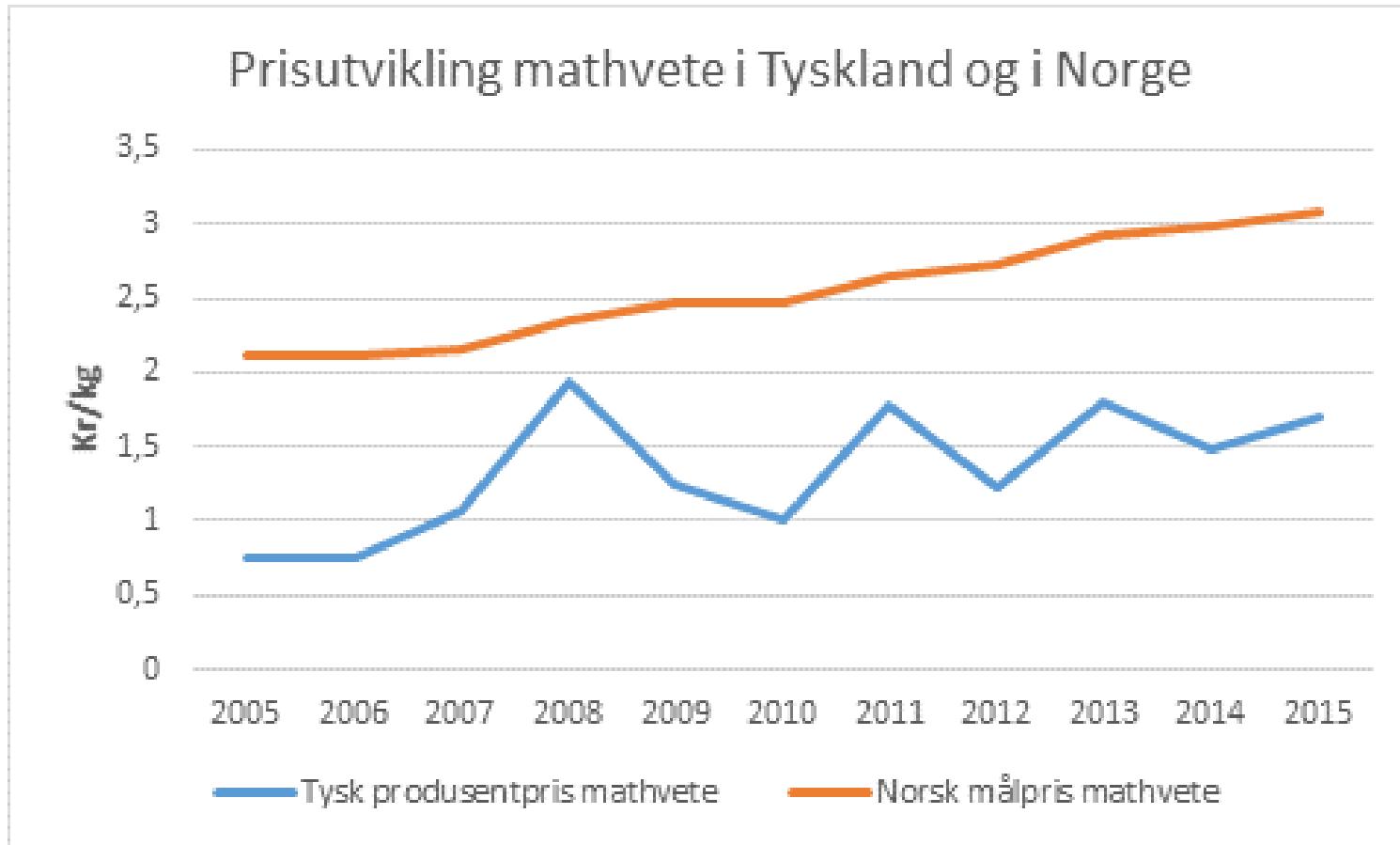
Mottaksplikt gjør landbruk over hele landet mulig

- Markedsregulatorene har plikt til å ta i mot råvarer fra bønder i hele landet
- Dermed sikrer mottaksplikten bonden tilgang til markedet

Dagens markedsbalansering fungerer

Mathvete Tyskland vs Norge

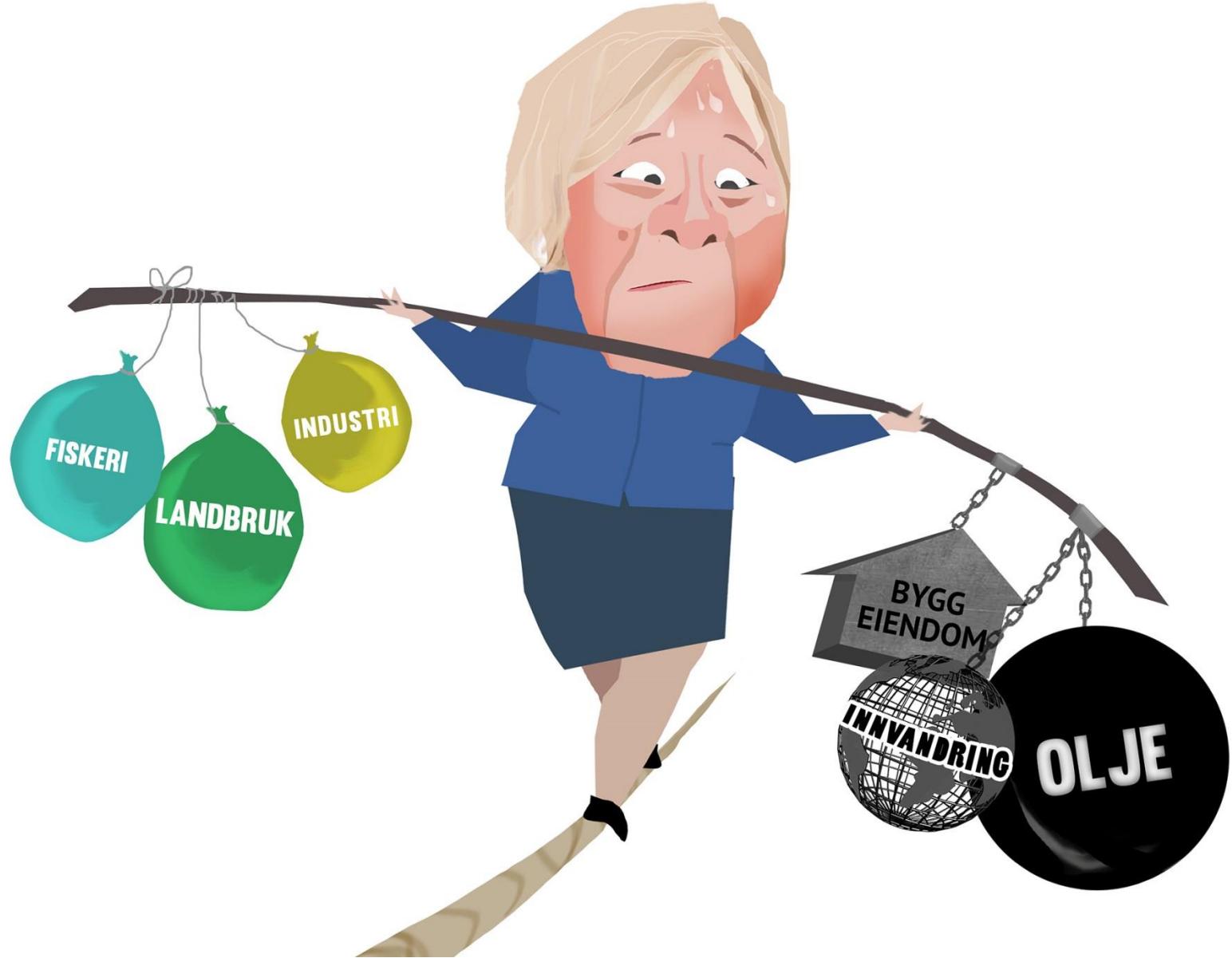

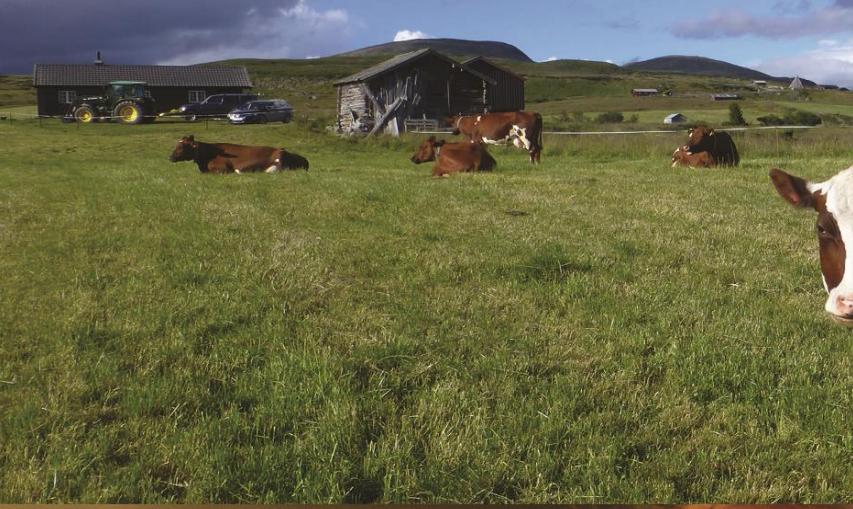
Landbrukspolitikk er nyttig for Norge

Dagens markedsbalansering i landbruket bidrar til:

- Trygghet for bonde og forbruker
- Verdiskaping over hele landet
- Utnyttelse av en spredt arealressurs til matproduksjon

Landbrukspolitikk – matnyttig for folk flest?

Landbruksventyret Lesja

Avdem 1915

Gardsdrifta i dag:

- 250 000 l mjølk
- 10 000 kg storfekjøtt
- 250 000 kwh bio-energi

Avdem Gardsysteri i dag:

- 115 000 l mjølk foredla
- 20 tonn meieriprodukt

Produkta våre

JA
8406

FB-190

AVDEMSBUE
AVDEM GÅRDSTØTERI

LOCAL FOOD

Eventyret held fram.....

Osten som klarte det

Avdem gardsysteri på Lesja
er foreløpig eneste lokale
leverandør til Noma, den
danske restauranten som er
kåret til verdens beste. Yste-
riet leverer Huldreost.

Side 6

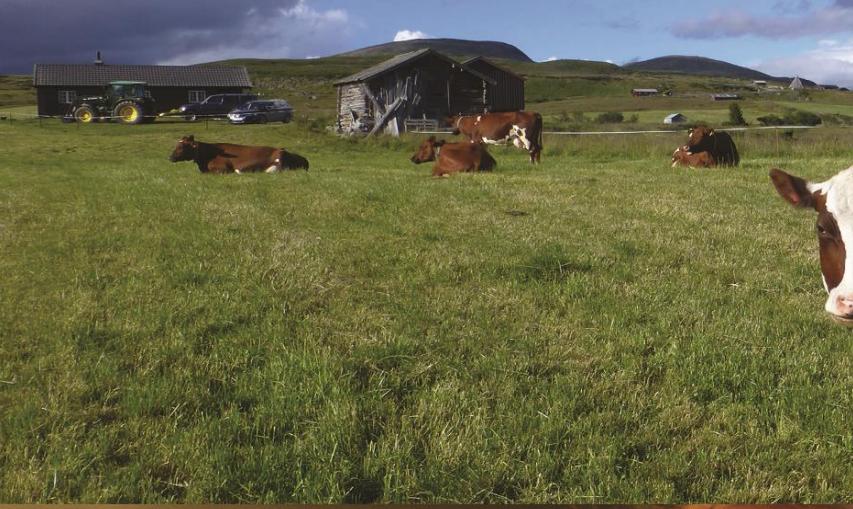
Faksimile fra Gudbrandsdalen Dagningen, 13. november 2010

Takk for meg!

Landbrukspolitikk – matnyttig for folk flest?